

Milan Zelený pre HN: Ekonomovia v politike pravdu nehovoria

Medzinárodne uznávaný ekonóm. Profesor Milan Zelený, ktorý vyučuje v USA, Číne i Česku, exkluzívne pre HN.

Patrí medzi najcitovanejších ekonómov. Radil aj kandidátovi na amerického prezidenta Patrickovi Buchananovi, ale kvôli jeho afére s nemeckým Mercedesom skončil. Dnes tvrdí, že žiadny ekonóm v politike nemôže hovoriť pravdu. Milan Zelený.

Ste jedným z najcitovanejších českých ekonómov. Je nejaký váš citát, ktorý špeciálne zarezonoval?

Moje obory sú dosť široké. Som taký - niektorí ľudia to hovoria aj kriticky - vševved. Ja mám však na to svoje dôvody, som presvedčený, že najviac objavov nájdete práve na rozmedzí odborov. Ja si teda tú škálu záujmu rozširujem účelovo. Ak sa pýtate na ten výrok, ktorý rezonuje, jeden z posledných znie: Ecology is good business (Ekológia je dobrý biznis).

A je?

Doteraz nebola, ale vidno to napríklad pri prechode z benzínových áut na elektrické. Keď predminulý rok stúpli ceny ropy, ľudia si uvedomili, že sa oplatí začať s elektrickými autami. Nárast cien ropy zaviedol ľudstvo do tej zmeny a ja som úplne presvedčený, že už niet návratu. Už sme sa skutočne začali posúvať smerom k alternatívnym zdrojom energií.

Nie je chyba, že sa tým ľudia začínú zaoberať, až keď tá ropa zdražie? Nie je práve úloha ekonomických autorít, ako ste vy, ľudí na to upozorňovať vopred?

To sa dialo, a nefungovalo to. Ak je tá ropa lacná, tak môžete mať aktivistov, môžete mať vzdelávacie inštitúcie, môžete stále do ľudí pumpovať, že by mali kupovať niečo drahšie, ale to ide proti zdravému rozumu porovnávania nákladov. A je ťažké presvedčať ľudí, že by mali doplácať... Väčšina k tomu nemá intímny vzťah. Na jednej strane je to škoda, ale na druhej strane to ani inak byť nemôže. Preto jediné riešenie je, keď sa tá ochrana prostredia sama osebe stane lepšou alternatívou. I v zisku. A len čo sa zisky začínú objavovať v ekologickom prístupe, máme vyhraté. A to sa deje. V tomto smere som optimista.

Spôsobil nejaký váš výrok alebo rada radikálny krok nejakej firmy?

To ja nemôžem povedať, ja, samozrejme, konzultujem s celým radom podnikov...

S ktorými napríklad?

Fosfa, TOS Varnsdorf, Salve Group, Fimex, IPA... Ale hlavne píšem mnoho štúdií, článkov, kníh - a to má väčší dosah ako tie individuálne zásahy. Predsa len, jednotlivec nemá toľko sily, ale keď to uverejním, ovplyvním aj ľudí, o ktorých neviem. Takže, idem napríklad do Brazílie a vidím tam ľudí, ktorí majú moje knihy, prídem do Číny, a ľudia tam majú moje knihy...

To je omnoho dôležitejšie, než či sa pohybujem v nejakom podniku. To je síce pekné a pomáha to, ale moja úloha je omnoho efektívnejšia v rozširovaní myšlienok globálne.

Teda najmä prostredníctvom publikácií, článkov... Napísali ste ich okolo 400. To je slušné číslo?!

Štyristo bolo odborných, okrem toho bolo ešte ďalších 400 novinových - esejí a podobne. Takže pomerne dosť. Preto som prvý rebríčku citovanosti českých ekonómov. Ešte ako študent na vysokej ekonomickej som mal potrebu vyjadrovať myšlienky. To, čo som sa učil v škole alebo čítal, som vždy spochybňoval a rozvíjal ďalej.

Nebolo to preto, že váš otec a strýko boli po komunistickom prevrate v roku 1948 nútení pracovať v baniach, aj keď boli podnikatelia?

Vďaka tomu som si iba uvedomil, že sa musím v živote postarať sám o seba a že si musím nájsť také prostredie, kde budem môcť uplatňovať svoje schopnosti. Môj otec bol podnikateľ, a skončil v uhoľných baniach. Môj strýko bol tiež podnikateľ, a skončil uránových baniach. A ja som vedel, že v takej spoločnosti, ktorá toto umožňuje a dovoľuje, nechcem byť. Tak som odišiel do Ameriky a hľadal som uplatnenie pre svoje schopnosti. Nechcel som, aby môj talent nevyšiel navivoč, tak ako u môjho strýka a môjho otca. Dodnes verím, že prvotnou povinnosťou každého človeka je rozvíjať svoj talent, urobiť zo seba to najlepšie, čo zo seba urobiť môže. Keď neurobíte túto prvú základnú vec, tak nemôžete robiť tie ďalšie. Môžete hovoriť správne veci, ale nikto vás nebude počúvať. Veľa ľudí hovorí dobré veci a niekedy sa čudujú a hovoria mi: Človeče, nikto ma nepočúva. A ty povieš to isté, a všetci sú "na vetvi". Ale to vyplýva práve z toho, že musíte vybudovať sám seba.

Na svojom blogu kritizujete aj Obamových poradcov. Nemali ste aj vy sám ambíciu vstúpiť do politiky?

Mal som také, nemôžem povedať ambície, ale skôr pokusy. V USA som jeden čas pôsobil medzi poradcami Patricka Buchanana, republikánskeho kandidáta na prezidenta. On stále propagoval národnú hospodársku nezávislosť, a na jednu akciu prišiel v nemeckom Mercedese. Sklamalo ma to, pretože sa dostal do konfliktu s tým, čo presadzoval. Uvedomil som si, že politici majú iný spôsob rozhodovania ako ekonómovia.

Je to tak aj v našich zemepisných šírkach?

V Česku som sa s tým už zahrával menej. Snažil som sa niektorým politickým stranám pomáhať s tvorbou ekonomických programov, ale to, čo som považoval za najsprávnejšie a najlepšie, vždy vyškrtli. Uvedomil som si, že politik nemá záujem o to, či hospodárstvo správne funguje, ale o to, aby bol zvolený. A preto netoleruje, keď hovoríte nepríjemnú pravdu. Ak ekonóm povie: ekonomika je v ťažkostiach a "v prúšvihú", tak on sa bude snažiť to prífarbiť. Takže má človek vlastne voľbu: buď je ekonóm, je nezávislý a povie vám pravdu, aj keď je nepríjemná. Alebo sa prispôsobí, spojí sa so stranou, ale musí potom počúvať diktát politického programu strany.

Podľa vás to teda nie je zlučiteľné, byť politik a ekonóm?

Nie. Určite nie. Ja som o tom plne presvedčený. Nie je to zlučiteľné, lebo tie záujmy sú protichodné. Politika je iné zviera a správa sa podľa celkom iných pravidiel. Keby ste sledovali nejakých ekonómov, ktorí pracujú pre politickú stranu, uvidíte, že sa správajú skôr ako politici než ako ekonómovia.

Takže podľa vás neexistujú v politike ekonómovia, ktorí hovoria pravdu?

Nie. Preto som pranieroval tých Obamových, lebo oni sú politici, oni prestali byť ekonómovia.

Prednášate na univerzitách v USA, Číne, Zlíne... Prečo ste si vybrali práve tie?

Nie je to o tom, že si človek vyberá, tie univerzity si vyberajú vás. Vy sa iba rozhodujete, či áno alebo nie. Postupne sa to teda skladá a vy si vytvárate akési portfólio a spätne to vyzerá, že ste si ich vybrali, ale vy ste skôr iba prijali alebo zamietli ponuku.

A keby ste teda mali ponuku napríklad z našej Ekonomickej univerzity, tak by ste ju prijali, alebo nie?

Ekonomická univerzita? Ktorá to je?

Verejná vysoká škola v bratislavskej Petržalke.

Som istým spôsobom limitovaný. Nevzdal by som sa pozície vo Fordham University v New Yorku preto, aby som išiel do Petržalky. Ale viem si predstaviť nejaké hosťovacie možnosti, keby mi povedali: *"Potrebujeme otvoriť nový odbor, nemáme tu svojich ľudí, máme úžasný záujem a vieme, že to robíte. Pomôžte nám zaviesť to nové myslenie medzi študentov a profesorov,"* to by som uvážil. Niečo také sa mi napríklad stalo v Brazílii. Chceli otvoriť odbor Human Systems Management a oslovili ma, lebo som o tom napísal knihu. Tak som tam teraz mesiac prednášal a o rok budem v Riu zas. Niečo také by sa mi páčilo.

Kto je Milan Zelený

Je ekonóm a globálny profesor. Vyučuje na Fordham University v New Yorku, na Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne, ale tiež na univerzitách v Číne, Taipei a Kanpure. Narodil sa v Kluckých Chvaloviciach pri Čáslavi. V roku 1965 sa zúčastnil na konkurze americkej Univerzity v Rochesteri; vyhral a odišiel študovať do USA.

Neskôr doštudoval doktorát a prijal americké občianstvo. Je ženatý, má syna Maximiliána. Žije v Tenafly, štát New Jersey. Letá trávi v Európe, Taliansku, vo Švajčiarsku a Fínsku, ale aj v južných Čechách. Rád cestuje a píše.

Copyright Ecopress, a. s. Pri materiáloch označených značkou agentúry Copyright © prislúcha agentúre. Ecopress, a. s. je výlučným vlastníkom www.HNOnline.sk a má všetky práva a povinnosti spojené s realizáciou tohto portálu. Uvedený portál je viditeľne označený a chránený na každej jeho strane copyright-om. Akékoľvek preberanie a šírenie informácií z našich publikácií, či už v printovej alebo elektronickej (digitálnej) forme, bez súhlasu Ecopress, a. s., je zakázané a v rozpore s príslušnými zákonmi. V prípade porušenia sme pripravení postupovať v konkrétnej veci právnou cestou. ISSN 1336-1996